

ဂ် ဂလာန်အွာဇော်နဲပါန်လှ မဟိုထွေးပွတ်ပျးကိုလင် ပဲ့လိက်ပရိုင်ခိပ်ထပ် လှောင်-၁၃ (သက္ကရာတ် ၁၉၉၆)ဂ် အဲကလောင်ပွတ်ထွေးဏာဖွဲသွပ်ဝံ့ရ။

ယံ့မံကာန်သီ

လိက်အဲချူလင် သွက်မန်တအ်သွောံကွး ပဲ့ဝေါဟာ ‘ပြဒ္ဓာ’/‘ပြဒ္ဓညာ’ တအ်ဂ် ရပ်တံကိုပါဠိ ‘ပညာ’ ရောင်ကို၊ ဗွာတအ်ချူ ‘ပြဿနာ’ ဂ် မန်ပိုချူကျင် ‘ပြသွာ’ ရောင်။ သွက်ပီ (ဆဲးစှောအ်)တဲ ပရးကိုသင်တအ်ကို ညးမချူမံင်လိက်မန်တအ်ဂမ္တိုင်ညီ။ သွက်ပံက်ဗော်ဩန်ထာဝရကောန် ဂကူမန် ပဲ့ဩင်ကွင်ကံက်ဂ် ပွတ်ဖြဟတ်ညီ။ ချပ်စကိုသင်မန်တအ်ညီ။ ဩပ်ကိုအံင်ဇူးဇော်မော်ရောင် ဆဲးညီ။- နဲပါန်လှ

ဗျတ်လျှိုင် ပလေဝဲမဲ့ချိုင်
ဒံက်တာနဲပါန်လှ (၉-၁၁-၉၆)

လိက်မန် အရေဝ်မန် ဂကူမန် ယေန်သွာင်မန် သွောံတန်ကြန်အာဂ် ဂကူမန်တအ်သိုညးဖအိုတ် ဒးမင်မဲ့ထေက်ရောင်။ ပဲ့ချူလိက်မန်ဇကုပွန် အရေဝ်မန်ဇကု ဇကုရပ်စပ်ထေက်ရောင်။ နူအတိက်တေ် မန်တအ်ဂံကျင်လိက်ပတ် နူဩင်အိန္ဒိယတေ်တဲ ဂွေလင်ဝေါဟာသက္ကတကို သိုဝေါဟာပါဠိ ဗွဲမဂ္ဂိုင်ရ။ ကွာအိုတ်ချူကျင် ပဲ့တိုင်တုအ်တအ်ဂ် ရပ်စပ်ကျင်အတိုင်သက္ကတ အတိုင်ပါဠိရောင်။ ဗွဲကြံခေတ်မဲ့တဲ မွဲပြိုင်ကျင်တဲ ဝေါဟာတအ်ဂ်လေဝ် မွဲအဆင်ကိုမွဲအဆင် ပြိုင်သွာဲရောင် ပိုဝံ့လုတ်ဆိုကျင်ရောင်။

ပဲ့ဩင်မတ်မလို ဩန်ထာဝရကောန်ဂကူမန်ဂ် လှဟ်ကြပ်စိုပ်စိုက်ကိုတ်ရ။ သွက်မင်မဲ့ယေန်သွာင်မန် လှေ် ဒယှေ်တက်တွိုင်တွိုက်ပွန် အဲပံက်လင်ဩန်ထာဝရ ပဲ့ကွာန်ကအ်ဗိန် နူ ၁၉၉၃ တေ်ရ။ လှဟ်ဩန်ဂ် နှ်တိုန်ပန်ကိုတ်ရ။ ရဲဝံ့ပဲ့ဩင်ထာင်လေန်(ဩင်သေံ)လေဝ် မန်ပိုဂမ္တိုင် သွောံပံက်ဩန်ထာဝရရဲဝံ့တဲ သွးမင်မဲ့ဂကူဇကုထေက်ကွေ်ရောင်။ အဲဖတိုက်ဖအောင် နစိုတ်ဆာန်ဂကူရ။

ဆေင်ဆက်ကိုအွာချူမံင်လိက်လှဟ် အဲဝံ့မှ်ဆိုကျင် ဗျတ်နံ့ညီညရ။ ဥပမာ) အရေဝ်မန် ‘ဇော်မော် ရောင်ဆဲး’ နံ့မံင်ရ။ သွတ်လှဟ် ကွာဲကေတ်အရေဝ်ဗွာ ‘တိုးတက်’ ဂ် ချူမံင် ‘တတက်’ ဂ် ဟံ့ဒး ရး။ ဗွာ ‘ဖွံ့ဖြိုး’ ဂ် ချူမံင် ‘ဖောအ်ဗြေပ်’ ဂ် ဟံ့ဒးရး။ တဲပွန် ဗွာ ‘ပြဿနာ’ ဂ် ချူမံင် ‘ပြဒ္ဓ ညာ’ ဂ် ဗျတ်မံင်ရ။ အဲသောင်ကိုအတိုင်ဖွဲသွပ်ရ။ ဝေါဟာသက္ကတ ‘ပြဂ္ဂါ’ ဂ် ပဲ့ခေတ်ဖကံံ (ခေတ်သမိုဒးဒင်ပလိုကိုဗွာတဲ) မန်တအ်ချူကျင် ‘ပြသွာ’ ရောင်။ ဗွာတအ်ချူ ‘ပြဿနာ’ ရောင်။ ပဲ့ကျပ်အာနန္ဒာဩင်ဖကံံ ဇာတ်မဟောသဓ ခန်-၁၅၂-ဂ် “မဟောသ်သောဟ်ပြသွာ” (မဟောသဓ သိုပြသွာ) ဗွာ- “မဟော်သဓာ ပြဿနာဖြေသည်”။ ပဲ့လိက်မင်မန်နံ့ပဲ့ဂိုဟ် (ဂူပြောက်ကြီး)ဂ် လေဝ် ချူလင် “သွာညိုပြသွာ” (သွာန်ပြသွာ)၊ ဗွာ “ပြဿနာမေးသည်”။ ပဲ့ဂိုဟ်(နဂါးရံ) ချူလင် “သေးကိလ်ပြသွာဂေး” (သိုကိုပြသွာဂ်)၊ ဗွာ “ထိုပြဿနာကို ဖြေပေးသည်”။ ဟိုတ်ဂ်ရ ဝေါဟာ မန်ပိုကျင်နူသက္ကတ ‘ပြဂ္ဂါ’ ဂ် ‘ပြသွာ’ နံ့ကျင်ရ။ ရပ်စပ်ညီ။ ဗွာ ‘ပြဿနာ’ ရောင်။ ချူဝေါ

ဟာဇကုညိ။ ဝေါဟာသက္ကတ ‘ပြဇ္ဇာ’ ၎် တုပ်တက်ပါဠိ ‘ပညာ’ ရောင်၊ wisdom, knowledge မဒ်ရ။ ပဲ့ဖကံကို ဗျာကိုချူ ‘ပြဇ္ဇာ’ ရောင်။ ကွာခေတ်ဖကံ ခေတ်ဒွါရဝတီ မန်တအ်ချူကျင် ‘ပြဇ္ဇာ’ နွံရောင်။ ရံင်ပဲ့လိက်တုအ်မန် Lopburi မွံပဲ့တိုက်လိက်ချင်ကွင်ကံက်ရ။ နှု ၎် ပဲ့သုပတ်မန် သွဲပြင်ကျင် ‘ပြဇ္ဇာ’/‘ပြဒ္ဒညာ’/‘ပြတ်ဒညာ’ ရောင်။ ဝေါဟာဝံ ဟံဆေင်ဆက်ကို ‘ပြဿနာ’ ဗျာ သက်ကံရ၊ အဓိပ္ပါယ် ‘ပညာ’ ပါဠိရောင်၊ wisdom ရ။ သုပတ်မန္တဘာသာ မုက်(၃၁၃)၎် ချူလဝ် “ဗိုပ်အန်ပြဇ္ဇာ၊ ဟံပဝ်အာသဲ့၊ ဒးဘဲလှ”။ ပဲ့မေဃသတ်မန်ချူလဝ် “မဗ္ဗောန်ကိုပြဇ္ဇာသကာ ကြသူး ပြတ်ဒညာဝံဟံသိုက် ခေံပလန်မှာမူး ပူဇ်သကာ ၎် ကလေင်မိက်ကေတ်ဝံ” ရဝံ ‘ပြဇ္ဇာ’/‘ပြဒ္ဒညာ’ မူး၎် တုပ်တက် ‘ပညာ’ ရောင်။ အတိုင်ချူလဝ်ပဲ့သုပတ်ကို ပဲ့လိက်ပတ်တုအ်ကို အရထမ္ပံ ‘ပညာ’ ရောင်၎် ကွးမံင်ရ။ ဟိုတ်၎်ရ အ္ဗာချူလိက်မန်လှဟ် ဗျတ်မံင်တအ်၎် ပ္ဍေင်ထေံညိ။ ဟိုတ်လိက်မန် ဗျတ်တိုက်မံင်တု အ္ဗာတအ်ဗျတ်ကျင်ရောင်။ “ဗျတ်လှိုန် ပလေဝ်မဲ့ချိုန်” အဲသောင်ထွးကိုရောင်အံ။

ယံမံကာန်သီ

fax ဇကု တဲ့ ၉-၁၁-၉၆ ၎် ကြေပ်မံင်ပဲ့ Mail Box တဲ့ တဲ့ဏအ်မှဝံဆိုရောင်။ ဟိုတ် ၎်ရ လှဟ်အဲထပ်ချူစုတ်(၂) အတိုင်ဗကန်လဝ်ရ။ ပရူအဲဟိုလဝ်ဂလာန် ပဲ့သွင်ချင် Tokyo ကို ပရူ ဝေါဟာ ‘ပူးဒိုတ်’ ဗျာ ‘ဗျာဒိတ်’ ကို ထပ်ပြင်ကိုရောင်။ လလောင်တြးသိုချင်မန် ဗတ်အင်္ဂလိက်၎် မိုတ်ကွဲပွဲတ်ဗတ်သေံ,မန်,ဗျာဒိုတ်ရောင်။ အဲပွဲတ်မံင်လိက် ‘စေတီမြ’ ဘာသာမန်-ဗျာ ဟံလအ်ညိ တက်ပဲ့ချင်ဒဂင်ရောင်။ ယူချင်(ဒဂင်)၎် (လှိုင်)ဟံသေင်၊ ပရူဝံ မဒးသောင်ရောင်။ ကျင်(ဒိုင်) ကျင် (လှိုင်)ဟံသေင်၊ “တြိုကုမ္မာ နာမဗျင်၊ ဒဂင်ဟံသာ”။

ဒံက်တာနဲပိန်လှ

အ္ဗာဇော်နဲပိန်လှ သောင်ကလးသိုပွဲတ်ထွးလဝ်ကို ဒုဲသာဓကဂမ္ဘိုင်နူလိက်မန်တြိုက် တင်ဂုန်ကိုအ္ဗာ ဇော်ဗွဲမလောန်ရ။ သွက်ပိုဉးမကတ်လူတ်ဒိုင် ဝေါဟာဘာသာမန်တအ်၎် ဒ်အထံက်ပင်ကွေံကွေံရ။

လိက်မန်တြိုဆဲးဝံဗိုလူတ်လဝ်၎် ဉးတမ္ဘာချူတ် ‘ပြဇ္ဇာ’ မွံဒတိတ်ရမ်သောင် ‘ပြတ်ညာ’ ရ။ ပဲ့ လိက်မန်တြို မညန်ကြပ်ကျင်ကိုခေတ်ပိုလှဟ်၎် အ္ဗာကဝိလူိုတအ်ချူတ် ‘ပြဒ္ဒညာ’ မွံဒတိတ်ရမ် သောင် ‘ပြတ်ဒညာ’ ရ။ ‘ပြဇ္ဇာ’ ကောံ ‘ပြဒ္ဒညာ’ ဝံ ဒ်မဲ့ဝေါဟာ မွဲအဓိပ္ပါယ်ရ။ ဆဗိုချူမအေဝ် တွေင်အာဉးသ္လအ်ညိရ။ ပဲ့လိက်အဘိဓါန်မန်ဗျာ “ကျောင်းသုံးမွန်မြန်မာအဘိဓါန်” အ္ဗာထောန်သိန် (နဲထဝ်သောန်)မချူခွံလဝ်၎် ဝေါဟာရ ‘ပြဇ္ဇာ’ ဝံ ဉးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘ပညာ’ ရ။ ပဲ့အဘိဓါန်မန် အေင်္ဂလိက်အ္ဗာဟာလီဒေ၎် ဝေါဟာရ ‘ပြဇ္ဇာ’ ဝံ၎် ဉးပံက်ထွးလဝ်အဓိပ္ပါယ် judgement, intelligence, understanding, wisdom, knowledge ရ။ နဲပံင်မအေဝ်(ဒ)ဓါ ထပ် ‘ပြဒ္ဒညာ’ ဝံ၎် ပဲ့အဘိဓါန်မန်ဗျာအ္ဗာထောန်သိန်ကို ပဲ့အဘိဓါန်မန်အေင်္ဂလိက်အ္ဗာဟာလီဒေ၎်ကို ထွးလဝ်ဟံမဲ့ရ။

ဝေါဟာရ ‘ပြဋ္ဌာ’/‘ပြဒ္ဒညာ’ ဝှံ ဝှံအဓိပ္ပါယ် ‘ကွတ်’/‘ပညာ’ ရ။ “အာချင်တက္ကသို ကတ်ပြဋ္ဌာ လေပ်ပြဋ္ဌာတဲ ကလေင်စကျင်” ရသ်ဝှံ ပွဲသုပတ်ဓမ္မသာတ်ဂှ် စကာလဝ်နွံရ။ ဒွဲရပ်စပ်စကာလဝ် ဝေါဟာရ ‘ပြဋ္ဌာ’ နူသုပတ်ဓမ္မသာတ်ဂှ် အဲပွတ်ထွေးဗွဲသုဝှံရ။ ဇုန်လိက်မန်တြေမဇိပ်ဂှ်တဲဂှ် ညး တွက္ကော်မန်တိုတအ် တွက်နဂှ်တိမာန် သိုမဲပိုဒ်လိက်ဂှ် အဲပွတ်ထွေးဏာရ။

- ညးပန်အာကတ်ပြဋ္ဌာ လေပ်ပြဋ္ဌာတဲ ကျင်ဇုင်တဲဒြသုမဲတဲ ဒိုဇုင်ဇုင်၊ ညးမဲလေပ်ဟောရာ မညာတ်ကောန်သိုင်မချိုတ်အာ ဟပ်ကျင်ဂိုင်နင်ကျင်ချန်တဲဒြဟောရာဂးကိုညးပိဂှ်ရ။ ဟပ် ကျင်ဂိုင်နင်ချန်ပွဲဒြဟောရာ။ ညးမဲတင်တူပန်ဒးဟပ်ကျင်ဒတဲဒှ်ရ။ ဝှံဇုသုတ်ဗြဟ်တဲ ညးမဲပျောပ် လဗျို၊ ညးမဲမန်ဂဇုန်တိ၊ ညးပန်ဟိုပသိုင်ရ။ သိုင်ဇုန်ကိုညးပန်ဂှ်ရ။ သိုညးပန်ဒ်တသိုင်တဲ အာစိုပ်သွောင်ရ။ ပသ်သွောင်မယျုရော အဲသွာန်နာပိုတဲညိအ်။ ညးမမန်ဂဇုန်တိဂှ် ရအစာ သပ်ရ။ ညးမပျောပ်လဗျို ဗိုမိကိုမရ၊ ညးမစပ်တိသိုင်ဂှ် လာဗျုကိုရ၊ ညးမပန်ဒးဂှ် ညးမစွေဟ် ပှာန်သတြ၊ မတန်ဒ်ရ၊ ညးမပန်ဒးဂှ် မဒ်တုသမ္မာရ။

*ပြဋ္ဌာ = ကွတ်။ *ဒြသု = ယုတဲဒြမဲဂကူ (ဗျာ/ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ/ပညောင်ပင်)။ *ဟောရာ = ကွတ်ဗေဒင်/အွာဗေဒင် မရင်သုန်သိုင်နက်သတ်တဲ မဟိုတဲစ။ *ဟပ်ကျင် = ယုဂစေမဲဂကူ (ဗျာ/လင်းယုန်)။ *တသိုင် = ပွင်။ *လာဗျု = လာပ်ဗဇ။

ပွဲလိက်အုပ်မူယု “သိုင်ကွေးဘာကောပ်ပြကိုဟ်လောကနီတိ” (ဂကောပ်စုံစံင်) အွာကဝိနာဲမန်စိုပ်ထပ် (ရးဗြာ)မချုနွံလဝ်ဂှ် ဒွဲရပ်စပ်စကာလဝ် ဝေါဟာရ ‘ပြဒ္ဒညာ’ ဗွဲအဓိပ္ပါယ် ‘ကွတ်ပညာ’ ဝှ် အဲ ပွတ်ထွေးကိုဗွဲသုဝှံရ။

- “ရိုဟ်တဲညိညိ၊ ဒမ္မိလ္လိပရာ။ လ္လိဟုံသျှ၊ စိုပ်ဒတဲကျာ။ နွံကိုလ္လိသုတ်၊ ဝှံကွတ်ပညာ။ ပညာနွံသုတ်၊ ဝှံနွံပြဒ္ဒညာ။ ယာ်ဂှဲသိုဒြပ်၊ ဝှံဒြပ်ဗွဲသွာ။” (မုက်လိက်-၃၂)
- “လျှဟ်ဝှံယာဲ၊ ကိုဒ်ဗွဲဘာ။ မတိတ်အာဟေင်၊ ဇရေင်အာစာ။ ကိုကောန်အာကတ်၊ ဗ္ဗာန်ပြဒ္ဒညာ။ ကောန်ထပ်အမြိုတ်၊ လုပ်စိုတ်ညိဟာ။ ယွံဒကောင်ပိုန်၊ ဒတိုန်ပညာ။ ပုံမဲအဲဟို၊ အာဂိုတမ္မာ။ မင်ဗွဲမဲသုတ်၊ ဟုံမဲပြဒ္ဒညာ။ ဂးယုရော၊ ဃောသကုမ္မာ။ နူမသွတ်သွံ၊ ဟုံဝှံမင်ဘာ။” (မုက်လိက်-၇၈)
- “အာစာဝေတ်ဟေင်၊ ဟုံမာန်သေင်ဟာ။ အာစာအိုတ်စိုတ်၊ စရိုတ်ဇးအာ။ ညေဟုံကေတ်သုတ်၊ ကွတ်ပြဒ္ဒညာ။ ဟုံကတ်ဗတောန်၊ ဇလိုလောန်အာ။” (မုက်-၈၆)

ဝေါဟာရမန် ‘ပြဋ္ဌာ’/‘ပြဒ္ဒညာ’ ဝှံ မဒ်အဓိပ္ပါယ် ‘ကွတ်ပညာ’ ရောင်ဂှ် ကွေးတူးပြာကတ်တဲတဲရ။

ညှင်ပိုဆက်စီစတ်အာ ဝေါဟာရမန်တြေ ‘ပြသွာ’ ဝှံ့ညိရ။ ဝေါဟာရမန် ‘ပြသွာ’ ကိုဝေါဟာရဗျာ ‘ပြဿနာ’ အဓိပ္ပါယ်တုပ်ညးသွန်ရောင်မွဲးတဂ် တုပ်ဒွဲလံ တုပ်သတ်လံရော? ဝေါဟာရဗျာ ‘ပြဿနာ’ ဝှံ့ဂ် မူအဓိပ္ပါယ်ဗျေရော? အဓိပ္ပါယ်ဗျေတြးတိတ်ဒွဲင် မူစိသတ်ရော? ထေက်ကိုဗျာသိုဝ်ရင်ကွာ ရောင်။ ပွဲလိက်အဘိဓါန်ဗျာ “မြန်မာအဘိဓါန်အကျဉ်းချုပ်” ဂ် ဝေါဟာရ ‘ပြဿနာ’ ဂ် ပံက်ထွဲး လဝ်အဓိပ္ပါယ်(၃)သတ် အတိုင်ဗွဲသွတ်ဝှံ့ရ။

ပြဿနာ - ၁။ ဖြေရှင်းရန်အကြောင်းဆိုက်သော အချင်းအရာ။ “ကမ္ဘာမြေကြီး လုံးသည်ပြား သည်ဟူသော ပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍”။ ၂။ ပခါနကိစ္စ။ “လူအမျိုးမျိုး၏ အသက်မွေးနေထိုင်မှု ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို”။ ၃။ မေးခွန်း။ “ထိုပြဿနာအတွက် အဖြေရရန်မှာ”။
ပြဿနာတက် - ကိစ္စတာဝန်ပေါ်ပေါက်သည်။ အရေးကိစ္စကြီးကျယ်လာသည်။
ပြဿနာရှင်း - ပြေလည်အောင်ဆောင်ရွက်သည်။

ဝေါဟာရဗျာ ‘ပြဿနာ’ ပွဲဝ်အဓိပ္ပါယ်ဗျေ(၃)သတ်ဂ် လွင်အဓိပ္ပါယ်(၁) မတွံး “ဖြေရှင်းရန်အ ကြောင်းဆိုက်သော အချင်းအရာ” မွဲးဝှံ့ဂ်ဟေင် ဒ်အဓိပ္ပါယ်မစကာဂ်အိုတ်ခေတ်တူဏာန် ဒ်အဓိ ပ္ပါယ်မပြာကတ်ဂ်အိုတ်ရ။ ပွဲဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘ပြဿနာ’ (၃)သတ်ဂ် လွင်အဓိပ္ပါယ်(၁)ဝှံ့ဂ် ပွဲလိက် အဘိဓါန်ဗျာအေဂ်လိက် “မြန်မာအင်္ဂလိပ်အဘိဓါန်” (Myanmar-English Dictionary)ဂ် ပံက်ထွဲး လဝ်အဓိပ္ပါယ်သတ်ဏာန်ရ။

ပြဿနာ - (n) problem; difficulty
ပြဿနာတက် - (v) get into trouble

တင်သဗ္ဗီ။ ‘ပြဿနာ’ လွင်အဓိပ္ပါယ်(၂)မွဲး-(ပခါနကိစ္စ)-ဂ်ကို၊ ‘ပြဿနာ’ လွင်အဓိပ္ပါယ်(၃)မွဲး- (မေးခွန်း)-ဂ်ကို ပွဲဘာသာဗျာခေတ်လှုဟ် ဟိုတ်ဒွဲစကာဗျေအေဂ်ဂ်ရ အွာဗျာတအ်ခွန်ထေံကွဲ ဟုံစုတ်ပွဲအဘိဓါန်ဗျာအေဂ်လိက် (Myanmar-English Dictionary) ဂ်ရ။ ‘ပြဿနာ’ လွင်အ ဓိပ္ပါယ်(၁)မွဲး-(ဖြေရှင်းရန်အကြောင်းဆိုက်သောအချင်းအရာ)-ဂ်ဟေင် ဗွဲဘာသာအေဂ်လိက် ဝှံ့အ ဓိပ္ပါယ် problem; difficulty ရ။

အတိုင်အွာဇော်နဲပါန်လှ ပွဲထွဲးလဝ်နူလိက်မန်တြေ ၁။ “မဟောသ်သောဟ်ပြသွာ” (မဟောသစ သ်ပြသွာ) ဗျာ-(မဟော်သစာပြဿနာဖြေသည်)-ဂ်ကို၊ ၂။ “သွာညံပြသွာ” (သွာန်ပြသွာ) ဗျာ-(ပြ သနာမေးသည်)-ဂ်ကို၊ ၃။ “သေးကိလ်ပြသွာဂေး” (သ်ကိုပြသွာဂ်) ဗျာ-(ထိုပြဿနာကို ဖြေ ပေးသည်)-ဂ်ကို၊ ချိုတ်တ်ပျိုတ်တ် လူတ်စီစတ်ရံင်သိုပိဒွဲဝှံ့တဲ ဝှံ့ညာတ်ကွဲးတွဲးကွဲင်သတ်ဏာန်ရ။

- ဝေါဟာရမန်တြေ ‘ပြသွာ’ ဝှံ့ဂ် အဓိပ္ပါယ်တုပ်ကိုဝေါဟာရဗျာ ‘ပြဿနာ’ လွင်အ ဓိပ္ပါယ်မရနက်ကို(၃)မွဲး-(မေးခွန်း)-အတိုင်ပွဲ(မြန်မာအဘိဓါန်အကျဉ်းချုပ်)ဂ်ရ။ ဗတ်အေဂ်

လိက်—(question)ရောင်—(problem; difficulty)—ဟုံသေင်ရ။ ဝေါဟာရ ‘ပြဿနာ’ ဝှံ့ဂှ် ဟိုဗွဲအရေဝ်ပလး သောင်င်ကွးကွးမွဲး ဝှံ့အဓိပ္ပါယ် ‘သွာန်’/‘သွာန်’ ရ။

ပွဲလိက်ဇာတ်မသုန်ကွဲမသုန်စှော် ပွဲဘာသာဗျာဂှ် (ညောင်ကန်ဆရ်တော်) စကာလဝ်ဝေါဟာရ ‘ပြဿနာ’ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်(မေးခွန်း)(question)ဂှ် ပွဲဘာသာမန်ပို ကျ်ဇော်အစွဲဝှံ့ ချူစကာလဝ်ဝေါဟာရ လော့လော့သောင်င် ‘သွာန်’ ဖအိုတ်ရ။ ဝေါဟာရမန်တြေံ ‘ပြဿနာ’ ဂှ် ညးဟုံစကာလဝ်သက်က်ရ။ ပွဲလိက်ဇာတ်မသုန်ကွဲမသုန်စှော် ဝေါဟာရဗျာ ‘ပြဿနာ’ ဂှ်ကို ဝေါဟာရမန် ‘သွာန်’ ဂှ်ကို ဒွဲ ချူစကာလဝ်နွံဂြိုင်သန်ရ။ ဆဗ္ဗတ်ခါပိဒွဲ အဲပွဲတ်ထွေးကိုဗွဲသွဲဝှံ့ရ။

- သူဌေး၏သားသည် ဖွားသည်မှ ခုနစ်နှစ်ကာလကပင် ပညာရှိ၏။ အကျိုးစီးပွား၌ လိမ်မာ၏။ ထိုသူဌေးသားသည် တနေ့သ၌ အဘသို့ကပ်၍ အကျိုးစီးပွား၏အကြောင်းဖြစ်သော ပြဿနာမည်သည်ကို မေး၏။ ထိုသူဌေးသည် ပြဿနာကိုမသိ။ (၅၅၀။ ပ-၄၀၃။ ညောင်ကန်။) ပွဲမုမန်/ ကောန်တြုံသေဠိတုဒေတ်မဲ့ အာယုက်ထပ်သွံ နွံပညာစီကွေးဆိုက်ဗွက်ဒတု မြမော်။ သွာန်မဲ့မဟိမု အတ္ထုဿဒွါရ် သွာန်မ,သှ်ဟုံဒး မတိတ်သွာန်ကျ်ဂှ်—။ (၅၅၀။ ၆-၈၄။ ပ-၂၆၉။ အစွဲဝှံ့။) (ပြဿနာ = သွာန်။) ပွဲမုအင်္ဂလိက်/ When he was only seven years old, the boy, who was the son of a very wealthy Treasurer, manifested great intelligence and anxiety for his spiritual welfare; and one day came to his father to **ask** what were the Paths leading to spiritual welfare. The father could not answer, but he thought to himself, -- “This is a very difficult **question**; -----.” (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-211)
- “ပုဏ္ဏားလုလင်ဖြစ်စေ၊ ငါမေးသောပြဿနာကို ဖြေနိုင်လတ္တံ့လော” ဟု (စဏ္ဍာလသည် ပုဏ္ဏားလုလင်အား ဆို၏။) (၅၅၀။ တ-၁၂၃။ ညောင်ကန်။) ပွဲမုမန်/ “တုအဲမဒ်ဗမ္မးသွးဂ ကုမ္မးဂှ် သွာန်မဲ့မိပ်ဂှ်ပိတ် အဲသွာန်တုအဲညိ၊ တုအဲသှ်မာန်ညိဟာ” စဏာဂး(ကိုမင်ဗွဲဗမ္မးဂှ် ရ။) (၅၅၀။ ၆-၃၇၇။ ဒု-၃၆၇။ အစွဲဝှံ့။) ပွဲမုအင်္ဂလိက်/ The candala asked (the young brahmin), “Who are you?” “I am a brahmin student.” “Very well, if you are, you will be able to answer me a **question**.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book VI: p-154)
- သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းတို့၏စကားကို ကြားတော်မူ၍ “ရဟန်းတို့၊ ရှေး၌ လည်း သင်တို့ပြဿနာကို ငါဖြေဘူးပြီ။ ဘဝဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ကား သင်တို့မမှတ်မိနိုင်ကုန်” ဟုမိန့်တော်မူ၍ အတိတ်ကိုဆောင်တော်မူ၏။ (၅၅၀။ ပ-၉၈။ ညောင်ကန်။) ပွဲမုမန်/ “ယွံမွဲးတံညးခါ၊ ပွဲအတိက်တေံလေဝ် သွာန်ဝှံ့ အဲသှ်ကိုမ္မးတံတုရသွံ။ ဒစို အာဘဝတုဟ်တု မ္မးတံစွတ်ဟုံဒးရောင်” ဂးတု ကျ်တြေံတုံကိုဇာတ်အတိက်တေံရ။ (၅၅၀။ ၆-၁၇။ ပ-၅၉။ အစွဲဝှံ့။) ပွဲမုအင်္ဂလိက်/ After the Master had heard what they had to say, he said, “Brethren, in bygone days also, I answered for you this same **question**; but your previous existences have become

confused in your minds. And so saying, he told this story of the past. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-50)

- ဗြဟ္မဒတ်မင်း၏ တယောက်သောအမတ်သည် နန်းတွင်းသူ မင်းမောင်းမတယောက်၌ မှားယွင်း၏။ မင်းသည် မှန်သောအားဖြင့်သိ၍ “အမတ်သည်လည်း ငါ့အား ကျေးဇူးများ၏။ ဤမိန်းမသည်လည်း ငါချစ်သောမိန်းမတည်း။ နှစ်ယောက်ကုန်သော ဤသူတို့ကိုလည်း ဖျက်ဆီးအံ့သောငှာ မတတ်ကောင်း။ ပညာရှိသောအမတ်ကို ပြဿနာကိုမေး၍ သည်းခံအပ်သည် အကယ်၍ဖြစ်လတ္တံ့ သည်းခံအံ့။ သည်းခံအပ်သည် အကယ်၍မဖြစ်လတ္တံ့ သည်းမခံအံ့။” ဤသို့နှလုံးသွင်းခြင်းကိုပြု၍ ဘုရားလောင်းကို ခေါ်စေ၍ “ပညာရှိ၊ ငါသည် သင့်ကို ပြဿနာမေးအံ့” ဟုဆို၍ --။ (၅၅၀။ ဒု-၁၇၄။ ညောင်ကန်။) ပွဲမုမန်/ ကာလင်္ဂ အမတ်သို့မဲ့ ပလိုက္ကေမောန်သို့ရ။ သို့တီဒဒ်အမတ်ကို ဒိုဗိုန်စွတ်တု သာဝံသိုင်ချပ်။ “အမတ်ဝံတုန်လေဝ် ဂြိုင်ကိုဥပကာကိုအဲရောင်သွံ။ ဗြဝံတုန်လေဝ် မဒ်သိုက်အဲရောင်သွံ။ ညးစါဝံ တွဟ်နပွေင်က္ကေဒံတံ ဟံဂပ်ဂပ်ရ။ အဲသ္မာန်အမတ်တုပညာညိတု ယဝ်ရသကို အေင်ဒင် အဲကြက်အေင်ဒင်ရ။ ယဝ်ရဟံကိုအေင်ဒင် အဲဟံအေင်ဒင်ရ” ဂးတု သိုင်ကော်အမတ်တုပညာမဲ့တု (သိုင်သွာန်ရ။) (၅၅၀။ ၉-၁၉၅။ ပ-၅၅။ အစွောံ။) (ပွဲမုမန်ဝံ ကျ်ဇော်အစွောံ စကာလဝ်ဝေါဟာရ ‘သွာန်’ ဗွဲဒဒ်ပိုဒ်ကြိယာမဲ့ရ။) ပွဲမုမန်လိက်/ Now one of the king’s court intrigued in the harem, and the king learnt all about it. “He is a most useful servant,” thought he, “and the woman is dear to me. I cannot destroy these two. I will put a **question** to some wise man of my court; and if I must put up with it, put up with it I will; if not, then I will not.” (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-88)

- ဤဈာနသောဓနဇာတ်ကို (မြတ်စွာဘုရား) ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သင်္ကဿနဂိုရ်ပြည်တံခါး၌ ကိုယ်တော်သည် အကျဉ်းအားဖြင့်မေးတော်မူသော ပြဿနာကို အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် အကျယ်အားဖြင့်ဖြေခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူ၏။ (၅၅၀။ ပ-၅၆၄။ ညောင်ကန်။) ကျ်တြဲပဒတ် ပွဲဘာဇေတဝန်၊ ပွဲပါင်တြင်ချင်သင်္ကဿနာကို ကျ်တြဲသ္မာန်ဗွဲခမ္မောန် တိပိုန်သာရိပိုတ်တံကိုဗွဲတရားဂ် ပဟိုတ်တု ဈာနသောဓနဇာတ် ကျ်တြဲတံ။ (၅၅၀။ ၉-၁၃၄။ ပ-၃၈၁။ အစွောံ။) ပွဲမုမန်လိက်/ This story was told by the Master while at Jetavana, about the interpretation by Sariputta, Captain of the Faith, at the gate of Samkassa town, of a **problem** tersely propounded by the Master. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-291)

တင်သန္တီ။ ဝေါဟာရအေင်လိက် “problem” မစကာလဝ်ပွဲဒွဲဝံဂ် မဒ်တံအဓိပ္ပါယ် “question” ရောင်၊ ဟံသေင်ကိုအဓိပ္ပါယ် “trouble/difficulty” ရောင်မ္မားဂ် ဂပ်ဂပ်စွဲသတိရ။ ပွဲအဘိဓါန်အေင်လိက် Longman Dictionary ဂ် ဒွဲဝံဂ်ရပ်စပ်စကာ ဝေါဟာရ “problem” ဂ် ထွေးလဝ်(၈)ဒွဲတု ပွဲမရနက်ကိုဒွဲ(၈)ဂ် ကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ်သင်္ကဿနာရ။ **problem:** < QUESTION > a question, especially one connected with numbers or facts, that must be answered မဒ်ရ။

- (၁) ဝေါဟာရမန်ကြောင့် ‘ပြဿနာ’ ၎င်း ကျပ်စွာအစွဲအစွဲပုံစံကားတို့ ဝေါဟာရအရေမန်ပလား လော့ လော့သောင်း ညးစကားလပ် ‘သွာန်’ ဖအိုတ်ရ။ ဝေါဟာရမန်ကြောင့် ‘ပြဿနာ’ ၎င်းကို ဝေါဟာရဗျာဠာဠာ ‘ပြဿနာ’ ၎င်းကို တုပ်ပုံအဓိပ္ပါယ်(မေးခွန်း) ဗတ်မန်(သွာန်) ဗတ်အေဂံလိက်(question)ရောင်မွေး၎် သောင်ကွေးတူးပြာကတ်တ်ဒိုင် ဗွဲမလောန်ရ။
- (၂) ဝေါဟာရဗျာ ‘ပြဿနာ’ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်(ဖြေရှင်းရန်အကြောင်းဆိုက်သောအချင်းအရာ) ဗတ်အေဂံလိက်(problem, trouble, difficulty)၎် ဒွဲအဓိပ္ပါယ်သက်ဏ်အ်၎် ကုဝေါဟာရမန်ကြောင့် ‘ပြဿနာ’ ရပ်စပ်စကားပုံရောင် အဲဟံ့စှိုစိုတ်ရ။ စကားပုံရောင်ယပ်သွေးမွေး ဒွဲသက်သီသာကေခဲ ခိုင်ကျိက်က် ဒေးထွေးမန်ရောင်။

ပွိတ်ထွေးကိုဒွဲသက်သီသာကေခဲလေပ်ဟံ့မန်မွဲသ် ပွမစကားတ်ဒိုင်ဝေါဟာရ ‘ပြဿနာ’ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အေဂံလိက် (problem, trouble, difficulty) ထုထုခရဲခရဲ၎် ပွဲလိက်သွတ်တွကွေဟ်မန်ပိုတွဲဏ်တက်၎် ဝံ့ဆိုကေတ်ဗွဲမဂိုင်ရ။ ဗျာသွတ်တက်လေပ် ဟံ့ပုံရ။ ကြနုအွာဠာနဲပါန်လု ဟိုသောင်ကျင်လပ်တဲရောင် နူဝေါဟာရ ‘ပြဿနာ’ ၎် သွတ်တက်ပြင်လှာရပ်စပ်ကျင် ‘ပြဿနာ’ ရ။ ‘နိုင်ငံရေးပြဿနာ’ (political problem)၎် သွတ်တက်ဗျူကျင် ‘ပြဿနာပရောင်ချင်ကွာန်’၊ ‘ပြဿနာတက်’ ၎် ဟိုဗျူကျင် ‘ပြဿနာတိုန်’၊ ‘ပြဿနာဖြစ်’ ၎် ဟိုဗျူကျင် ‘ဒ်ပြဿနာ’၊ ‘ပြဿနာဖြေရှင်း’ ၎် ဟိုဗျူကျင် ‘သောင်ကလေးပြဿနာ’၊ ရသ်ပွဲပိုင်ကိုဒွဲ သွတ်တက်စကားတ်ဒိုင်ဝေါဟာရ ‘ပြဿနာ’ ပွဲ၎် ဗွဲစကလင်စလေပ် ခဲဟံ့ကလိတ်ကလောတ် ခဲဟံ့စှိုသဘာဝအရေမန်ရ။ ဗိုဗိုဏ်အ်၎် ညးဂမိုင်လေပ်ဟံ့ကေင်မိင်ကျင်မွဲလေ် ဟိုတ်၎်ရ အဲညာတ်ကေတ် ခဲဟံ့စှိုဗိုကွေကွေရ။

စပ်ကိုဝေါဟာရဗျာ ‘ပြဿနာ’ လွေင်အဓိပ္ပါယ်(၁)–(ဖြေရှင်းရန်အကြောင်းဆိုက်သောအချင်းအရာ/ဖြေရှင်းရန်လိုသောကိစ္စ)– ဗတ်အေဂံလိက်(problem, trouble, difficulty)– ဗွဲအဓိပ္ပါယ်သက်ဏ်အ်ဒွဲရပ်စပ်စကားလပ် ပွဲလိက်ဇာတ်မသုန်ကွဲမသုန်စှို၎် အဲပွိတ်ထွေးကိုရ။ အဆက်အစပ်ခဲပွဲခွံ အဓိပ္ပါယ်ခဲပွဲမက်ပြာကတ်တ်၎် သိုမဲပိုဒ်လိက်၎် အဲပွိတ်ထွေးဏာဗွဲသွပ်ပွဲရ။

- နှစ်ဘက်မှတက်သော စစ်ထိုးခြင်းဖြစ်လတ်သော် ရဲရင့်သောသူကို အလိုရှိကုန်၏။ တိုင်ပင်ကုန်လတ်သော် နှုတ်စောင့်သောသူကို အလိုရှိကုန်၏။ ထမင်းအဖျော်ဖြစ်လတ်သော်လည်း ချစ်သောသူကို အလိုရှိကုန်၏။ နက်နဲသောပြဿနာသည် ဖြစ်လတ်သော်လည်း ပညာရှိကို အလိုရှိကုန်၏။ (၅၅၀။ ပ-၄၃၇။ ညောင်ကန်။) ကာလမတ်ဒေါ်စွေဟ်သတြ၎် ညးမွဲကိုဝိုင်မင်လောန်၎် ညးမဒေးပွပ်ရ။ ပွဲကာလမချပ်ပွန်မစန်စာ၎် ပွဲဋ္ဌာန်မလူမဟံ့ပွဲတွန်တွဲ၎် ညးမဒေးပွပ်ရ။ ပွဲကာလကွေဝ်မက္ခိ၎် ပုင်ဒုတ်ဟောင် ညးမဒေးပွပ်ရ။ ပွဲကာလဟိုတ်ကိစ္စမွဲမက္ခိ၎် တုပညာဟောင် ညးမဒေးပွပ်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၉၂။ ပ-၂၈၉။ အစွေဝံ။)

တင်သဗ္ဗိ။ အွာမန်ကို အွာဗျာကို ကွဲလပ်ဘာသာနူပါဠိမွဲ တုပ်သွတ်ကိုလေပ် ပွဲဒွဲဝါကျလူ၎် မန်ကိုဗျာ လအာအဓိပ္ပါယ်မတူဟ်အာဒိုင်ရင်ညွအ် ဗွဲမလောန်ရောင် ပွဲညာတ်ကေတ်ရ။ ဝါကျဒုတိယမွေး “ပွဲ

ကာလမချပ်ဝှန်မစန်စာဂှ် ပွဲဋ္ဌာန်မလူမဟံဝံတွန်တွေဲဂှ် ညးမဒးဂွပ်ရ” ဝံဂှ် ကလေင်ကွဲးစွဲဗတ် ဗွာမ္မး “တိုင်ပင်ကုန်လတ်သော် လူသူမရှုပ်ထွေးသော ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်ကို အလိုရှိကုန်၏” မ နှ်ရောင်။ ဝါကျတတိယမ္မး “ပွဲကာလကွေင်မက္ကိဒ်ဂှ် ပုင်ဉ်ဟောင် ညးမဒးဂွပ်ရ” ဝံဂှ်ပွန် က လေင်ကွဲးစွဲဗတ်ဗွာမ္မး “ငတ်မွတ်ခြင်းဖြစ်လတ်သော် ထမင်းအဖျော်ကို အလိုရှိကုန်၏” မနှ်ရောင်။ အွာမန်ကိုအွာဗွာ ပွက်ဟံတုပ်ညးသ္တုအံဂှ် ဂပ်ဂပ်သ္တိရ။ စိုန်ဂှ်လေဝ် လိက်အွာဗွာဝံဟောင် ညီသာတုပ် သွဟ်ကိုမူလိက်ပါဠိရောင် အဲညာတ်ကေတ်ရ။

အတိုင်အဓိပ္ပါယ်ဂလာန်ဘာသာဗွာဝံဂှ် ပွဲမူအေင်္ဂလိက်ဂှ် ကျင်သင်ဏအံရ။ For war men crave the hero's might, for counsel sage sobriety, Boon comrades for their jollity, But judgement when in **parlous plight**. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-227) ဗွဲဘာသာဗွာ “နက်နဲသောပြဿနာ” ဂှ် ပွဲဘာသာအေင်္ဂလိက် ညးစကာလင် “parlous plight” ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်မန်မ္မး “ဒဒိုက်မဇ္ဇော်”၊ အတိုင်ဝေါဟာရကျပ်ဇ္ဇော်အစွဲဗတ်မ္မး “ဟိုတ်ကိစ္စ” ရ။

ဝါကျပထမကို ဝါကျစတုတ္ထကို မန်ကိုဗွာ အဓိပ္ပါယ်ညီသာတုပ်သွဟ်ဒ်မဲ့ရ။ ပွဲဒွဲဇ္ဇော်အံဂှ် စပ်ကိုအ ဓိပ္ပါယ်ဝေါဟာရဗွာ ‘ပြဿနာ’ ဂှ်တု ဝါကျစတုတ္ထဝံဟောင် ပိုမဒးလူတ်ရံင်ဗွဲအဓိကရ။

- နက်နဲသောပြဿနာဖြစ်လတ်သော် ပညာရှိကို အလိုရှိကုန်၏။
- ပွဲကာလဗိုတ်ကိစ္စမဲ့မဲ့မက္ကိဒ်ဂှ် တုပညာဟောင် ညးမဒးဂွပ်ရ။

ဒွဲဗွာစကာလင်ဝေါဟာရ ‘ပြဿနာ’ ဂှ် ပွဲဘာသာမန် ကျပ်ဇ္ဇော်အစွဲဗတ်ဗွဲဗျပ်စကာလင် ဝေါဟာရ လေဝဲလေဝဲသောင်င် ‘ဟိုတ်ကိစ္စ’ ရ။ ညးဟံစကာတ ‘ပြဿနာ’ ရ။ အဓိပ္ပါယ်ဒွဲဇ္ဇော်အံဂှ် ကုဝေါဟာ ရ ‘ပြဿနာ’ စကာဝံရောင် အဲဟံစိုတ်ရ။ ညးဗွဲဗျပ်စကာလင် ဝေါဟာရ ‘ဟိုတ်ကိစ္စ’ ဒွဲဇ္ဇော်အံဂှ် ဗွဲစကာလင်စလေဝ်ကလိတ်ကလောတ် အဓိပ္ပါယ်ဗျေင်လေဝဲသွာ သောင်ကွဲးတူးခိုဟ် ဗွဲဗက်တိ ကျိဟ်လွဲဂှ်ရ။

ပွဲဘာသာဗွာမ္မး “ကမ္ဘာမြေကြီးလုံးသည်ပြားသည်ဟူသော ပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍” ဝံဂှ် ယဝ်ဒးကွဲး စွဲဗတ်မန် ဗိုန်သွတ်မန်တအံချူကွဲးဒိုင်အိုတ်ဂှ်မ္မး “စပ်ကိုပြဿနာတူးတိဇ္ဇော် မခွဲကိုမထဓါတ်ကိုဂှ်တု” ရံသင်ဝံ ယဝ်ပိုစကာတဝေါဟာရ ‘ပြဿနာ’ မ္မး ဗျေင်လေဝ်ဟံဒဒိုက်ကတောင် သိုအဓိပ္ပါယ်ဗျေင်လေဝ် ဟံကွဲးတူးပွဲစိုတ်ရ။ ကေတ်ဗိုန်ကျပ်ဇ္ဇော်အစွဲဗတ်တု ယဝ်ပိုချူ ‘ဟိုတ်ကိစ္စ’ မ္မးရောင် သောင်ကွဲးတူး ခိုဟ် လေဝဲသွာဇော်သဘာဝမန်ရ။ “စပ်ကိုဟိုတ်ကိစ္စတူးတိဇ္ဇော် မခွဲကိုမထဓါတ်ကိုဂှ်တု” မြသင်ဝံရ။

ဂလာန်ပန်ဝါကျဗွဲဇ္ဇော်တေံ အွာမန်(ကျပ်ဇ္ဇော်အစွဲဗတ်) ကေုာ်အွာဗွာ(ညောင်ကန်ဆရာတော်) မချူကွဲး လင်နူပါဠိဂှ် ဂလာန်ဝါကျဒုတိယ ကေုာ်ဂလာန်ဝါကျတတိယတအံဂှ် မန်ကိုဗွာ ဒဒိုအဓိပ္ပါယ်မတူဟ်တ ခိုင်ရင်သ္တုအံဂှ်ကို ဒဒိုလိက်အွာဗွာဝံဟောင် မညီသာတုပ်သွဟ်ကိုမူပါဠိဂှ်ကို အဲဟိုကျင်လင်ရ။ တွဟ်န ဝံဗျေင်ဗျေင်မန် နူလိက်အုပ်မူယု “သွိုင်ကွဲးဘာကေုာ်ပြကိုဟ်လောကနီတိ” (ဂကေုာ်စံင်) အွာကဝိမန်

စိုပ်ထင်(ရးဖြာ)မချူခွဲလင်ဂ် အတိုင်ညးကိုလင်အရထ ပွဲမုက်လိက်(၁၅၄/၁၅၅)ဂ် အဲပွဲတဲထွေးဏာပွဲ သွပ်ဝံရ။

- သင်္ဂါမေ၊ ပွဲဌာန်ဂွေးတိစွေဟ်ပွာန်။ သူရံ၊ န်ညးဂိုင်သရဲ။ ဣစ္ဆန္တိ၊ ပွဲနွံပွဲက်အိုတ်။ မန္တိသု၊ ပွဲ ဌာန်မချပ်ဂွန်ပွက်လဒ်။ ကုတောဟလံ၊ န်ညးမလေပ်ကွက်ကွဲ မမင်မွဲလင်ဂလာန်။ ဣစ္ဆန္တိ၊ ပွဲနွံပွဲက်အိုတ်။ အန္တပါနေသု၊ ပွဲကာလမစသုင် ပင်ဍုင်ယာမဂမ္တိုင်။ ပိယံ၊ န်ညးမချိုက် ဆာန်။ ဣစ္ဆန္တိ၊ ပွဲနွံပွဲက်အိုတ်။ အထွေ၊ င်အရာကိစ္စမဝါတ်ဂါတ်လောန်။ ဇာတေ၊ နကြိက္ခိဒ် တဲနေဝ်။ ပဏ္ဍိတံ၊ န်ညးမွဲကိုပညာ။ ဣစ္ဆန္တိ၊ ပွဲနွံပွဲက်အိုတ်။

ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဝေါဟာရဗျာ ‘ပြဿနာ’ ဂ် အ္စာလိက်မန်စိုပ်ထင်ကိုလေဝ် ဗွပ်ဖျပ်ရပ်စပ်စကာလင် ဝေါ ဟာရလေဝဲလေဝဲသောင်င် ‘အရာကိစ္စမဝါတ်ဂါတ်’ ရ၊ ညးဟံစကာဝေါဟာရ ‘ပြဿနာ’ ရ။ ပွဲလိက် အုပ်သွတ်မွဲသွင်မွဲယု “ပြကိုဟ်လောကနီတိ” ကိုဂ် အ္စာလိက်မွဲယုနာဲသောမ ညးမန်ကွေးကျပ် ဇော်အ္စာသီလဝန္တထေရ် မချူကွဲပွဲတ်လင် ပွဲမုက်လိက်(၁၈)ဂ် အဲဆက်ပွဲတ်ထွေးဏာကိုရ။ လိက်ဝံ တွဟ်နသုလိက်နိသဲ မွဲကိုစရဲဒုင်ဒကေဝ်လိက် စိုန်သျှင်ကွေဟံသေင်ကိုလေဝ် ဟိုတ်ပရောစပ်အာတဲ အဲပွဲတ်ထွေးဏာကိုရ။

- အာမုက်ပွာန်မွဲး မိက်မံင်သရဲပွာန်အိုတ်ရ။ ချပ်ဂွန်လူဗုဒ္ဓန်မွဲး မိက်မံင်ညးမမင်မွဲပါင်အိုတ်ရ။ စ စုခိုဟ်ပြဲမွဲး မိက်မံင်ညးမချိုက်ဆာန်အိုတ်ရ။ ကျိဒ်ဝါတ်ဂါတ်မွဲး မိက်မံင်ညးတုပညာအိုတ် ရ။

ကုဝေါဟာရ ‘ပြဿနာ’ ဝံ ညးဟံကေတ်တဲ ညးရပ်စပ်စကာလင် ဝေါဟာရလေဝဲလေဝဲသောင်င် ‘ကျိ ဒ်ဝါတ်ဂါတ်’ ရ၊ ညးဟံချူတ် ‘ကျိဒ်ပြဿနာ’ ရ။ အရေဝ်မန်ပိုဟိုဂးဒိုင် ပွဲအရပ်ပွဲကွာန် နွံဒိုင်မွဲ သာ်ဂ် ညးဂမ္တိုင်ဝိုတ်ဒိုင်ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗျာ “ပြဿနာအကြီးအကျယ်ဖြစ်သည်” ဂ် မန်ပိုဟိုစ “ကျိ ဒ်ဟိုတ်ဇော်ကိုဖြဟတ်” သာ်ဝံဟိုစကာဝေါဟာရ ‘ဟိုတ်’ ရ။ ဝေါဟာရမန်ပို လေဝဲလေဝဲသောင်င် ‘ဟိုတ်’ ဒွဲထာအ်ဂ် ဝံအဓိပ္ပါယ်ဗတ်ဗျာ ‘ပြဿနာ’ အဓိပ္ပါယ်အေင်္ဂလိက် (problem, trouble, difficulty)ရဟံသေင်ဟာ။ သိုဗေဗွဲဒိုင်ကိုဝေါဟာရ ‘ဟိုတ်ကိစ္စ’ ကျပ်ဇော်အစော့မရပ်စပ်လင် ညိုင် အဲပွဲတ်ထွေးကွဲဗွဲလျှာတော်ရ။

ဗတ်ဗျာမွဲး ‘နိုင်ငံရေးပြဿနာ’ ဗတ်အေင်္ဂလိက်(political problem)ဂ် သွတ်တအ်ချူတ်ဒိုင် ‘ပြဿနာ ပရေင်ဍုင်ကွာန်’ ဂ် ဟံဒးရးကွေရောင် အဲညာတ်စိုတ်ရ။ ဝေါဟာမန်လေဝ်နွံဂိုင်သန် ဥပ္ပါယ်ပြယာဲ မန်လေဝ်ဂိုင်သန်ရ။ ‘အမူဂလာန်ပရေင်ဍုင်ကွာန်’၊ ‘ဂဗုတ်ဂလာန်ပရေင်ဍုင်ကွာန်’၊ ‘ပဋိပက္ခပရေင် ဍုင်ကွာန်’၊ ‘ဝိဝါဒပရေင်ဍုင်ကွာန်’၊ ‘မိက်ပရေင်ဍုင်ကွာန်’၊ ‘ဟိုတ်ပရေင်ဍုင်ကွာန်’၊ ‘ဟိုတ်ကိစ္စပ ရေင်ဍုင်ကွာန်’၊ မပ္တံသုာ်ဝံနာနာသာ်ဟေင် ဆအစော့ညာန်ဇကုမန္တဂ် ဒွဲဒေင်္ဂါဒေင်္ဂါ လှဲတးဗွပ်ဖျပ် ဝေါဟာရတဲ ညိုင်ဝံစိုပ်အဓိပ္ပါယ်ပွဲက်ဇကုဂ် ဟိုချူတ်မာန်ဟေင်ရ။ ဝေါဟာရမွဲဘာသာကိုမွဲဘာသာ တအ်ဂ် ဟံဂပ်ဂပ်ဂြေန်ဒက်လမိုန်တဲလင် နကွေတ်ကိုန်ဂစိုတ်ရ။

ဝေါဟာရ ‘ပြဿနာ’/‘ပြဿနာ’ ပဲ့ပြင်ကိုယ်မန်ခေတ်တို့လျှောက်

ကောန်ဂုတ်သွင်ဗွာအနပ်ရထာဂ် ဂိုင်ကေတ်ဟုံထေက် သာဝံအမတ်ဂမ္ဘိုင် ဂရင်ပွဲသွင်မနုဟပ်၊ ဂလားနဂ် သွင်မနုဟပ်ဟုံကေတ်စတဲ ဂိုင်ကေတ်ကွဲ ကောန်ဂုတ်သွင်ဗွာဂ်တဲ သွလပ်ဂွကျရ။

- ညံဒ်အာဂွကျာ်တဲ ဖျိုင်ဂွကျာ်ဇွော်ထေက်ဟုံထေက် ပြဿနာကျိုင်ကွင်ပွန်ရ။ အမတ်တွပညာဂမ္ဘိုင်ဟို မကြက်တင် သမ္ဗြင်သွာ သတ်တာဓိဟ် တိုတိုန်မွဲး ကေတ်ဂုံရ။ ကာလဂ်ဒပ်လပ်တဲ တိုတိုန်ဖအိုတ်ရ။

သာဝံပဲ့ပြင်ကိုယ်ဝိသုဒ္ဓိမဂ်—ပထမကွပ် (အွာလိက်ကျာ်ဇွော်မေဝါ၊ ကွာန်နာင်လှိုင်)ဂ် ပဲ့နိဒါန်လိက် ‘ဂလားနဂ်ကွာ’ ဂ် ညးရပ်စပ်စကာလပ်ဝေါဟာရမန် ‘ပြဿနာ’ (ပြဿနာ)ရ။ ဒွဲဏအ် မူအဓိပ္ပါယ်ပွက်ညးရော၊ ညးသိုက်ကေတ်အဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ပြဿနာ’(problem, difficulty)ဂ်ဟာ? ဟုံသေင်သာဂ် ညးသိုက်ကေတ်အဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ပြဿနာ’/‘မေးခွန်း’ (question)ဂ်ဟာ? ရင်ကိုလအာလိက်တဲ သိုဓါအဓိပ္ပါယ်ဒ်မာန် ညံဟုံသေင်ကွဲး ဒ်ဒွင်ဒွိဟရ။ နကိုပွက်အဲမွဲး ယပ်ကေတ်အဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ပြဿနာ’ (problem, difficulty)မွဲး စူး ‘ပြဿနာကျိုင်ကွင်ပွန်ရ’ ဝံဂ် အဲချူတ် ‘ဟိုတ် ကျိုင်ကွင်ပွန်ရ’ ဝံရောင်။ ယပ်ကေတ်အဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ပြဿနာ’/‘မေးခွန်း’ (question)မွဲး အဲချူတ် ‘ဂလားနိသွာန် ကျိုင်ကွင်ပွန်ရ’ ဝံရောင်။ ဝေါဟာရမန်တြေံ ‘ပြဿနာ’/‘ပြဿနာ’ ဝံဂ် ဓိုန်ဟုံကေတ်မွဲသာလေပ် အဓိပ္ပါယ်ပွက်ဇကုကေတ်ညံင်ဝံစိုပ်ဂ် လေဝဲလေဝဲသေင်ကွဲးကွဲးသာဂ် ချူဝံမာန်ဟေင်ရ။

ပဲ့ပြင်ကိုယ်ဝတ္ထုမိလိန္ဒပဉ္စာ—ပထမအုပ်၊ မုက်လိက်—၂၄၄ ဂ် အွာလိက်ကျာ်ဇွော်ဝါယမထေရ် ရပ်စပ်စကာလပ် ဝေါဟာရမန်တြေံ ‘ပြဿနာ’/‘ပြဿနာ’ ဗွဲအဓိပ္ပါယ် ‘သွာန်’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ပြဿနာ’/‘မေးခွန်း’ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ပါဠိ ‘ပဉ္စာ’/‘ပုစ္ဆာ’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အေဂ်လိက် (question)ရ။ အတိုင်ညးချူလပ်ဂ် အဲပွိတ်ထွဲးဏာဗွဲသွပ်ဝံရ။

- “ယုံနာဲပို၊ ပြဿနာမူကိုမုဟ်ဓါလွာ်ဝံ ဖြိုဟ်နက်ဇိပ်ဂွပ်လောန်ရ၊ ဒ်အရာတွပညာတံရောင်၊ ပြဿနာဂ် ကျိုင်စိုပ်တိုပိုန်ရ။ ဟိုတ်သွဟ်ပွာဂ် သျှတ်ကွေံညိ။ လျးအရင်ညာဏ်ဂ် စံင်ဗဂ် ပွင်ရင်ညိ” (သွိုင်မေလိန်ဂးကိုထေရ်နာဂသိုန်ရ။)

နိသဲကိုနဲကျာ်ဇွော်အစွောံတဲ နကိုပွက်အဲမွဲး ဝေါဟာရမန်တြေံ ‘ပြဿနာ’/‘ပြဿနာ’ ဂ်လွကေတ်တဲ ကေတ်ဝေါဟာမန်လေဝဲလေဝဲ ‘သွာန်’ တဲ ချူသာဏအ်မာန်ကိုဟေင်ရ။ “သွာန်မူကိုမုဟ်ဓါလွာ်ဝံ ဖြိုဟ်နက်ဇိပ်ဂွပ်လောန်ရ၊ ဒ်အရာတွပညာတံရောင်၊ သွာန်ဂ် ကျိုင်စိုပ်တီလပိုန်ရ၊ တွဟ်နသျှတ်ထေံကွေံ ဟိုတ်သလှေံပွာပဲ့စိုတ်အဲဂ် တီလပိုန်သျှတ်ပျးကိုညိ။ ---။”

ဝေါဟာရ ‘ပြဋ္ဌာ’/‘ပြဒ္ဓညာ’ အဓိပ္ပါယ်တွေင်တုဟ်
ပွဲပြကိုဟ်မန်ခေတ်တို့လျဟ်

တွေင်ဂံ့ဆိုကေတ်ပွန်ဂံ့ ဗွဲအဓိပ္ပါယ် ‘သွာန်’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ပြဿနာ’/‘မေးခွန်း’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ် ပါဠိ ‘ပဉ္စာ’/‘ပုစ္ဆာ’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အေင်္ဂလိက် (question)ဂံ့ ကျပ်ဇော်ဂရိုက်သံ ဟံ့ချူတ် ‘ပြသွာ’ ညံင်ပွဲ လိက်မန်တြေံတအံင်ဂံ့တု ဇွဲဂံ့ညးချူစကာလဝ် ဝေါဟာရ ‘ပြဋ္ဌာ’/‘ပြဒ္ဓညာ’ ရ။ ပွဲပြကိုဟ်သုဓမ္မဒေ သနာ-ပထမကွပ်၊ မုက်လိက်-၂၂၆ ဂံ့ ကျပ်ဇော်ဂရိုက်သံ ချူလဝ်သံဏအံင်ရ။

- “ဒေဝတသွဝ်တာဝတိဂမ္ပိုင် ကောံဓရီမ္မဲဟာန် က္လိဗဒ်ဗျာန်ပန်သ်အိုတ်ရ။ ပ္ဍောင်ဒါန်ဂမ္ပိုင် မူရဒါန်မ္မဲမပြရော? ပ္ဍောင်ရံဂမ္ပိုင် မူရရံမ္မဲမပြရော? ပ္ဍောင်လဟင်ဂမ္ပိုင် မူရလဟင်မ္မဲ မဇော် ပြရော? ပွမဖအိုတ်ကွေံတဏှာမ္မဲဟေင် မပြလောန်အိုတ် က္လုဂ္ဂဟ်မူဟိုတ် ဂပ်ဂပ်သွးလဝ်သ် ဏအံင်ဂံ့ရော?၊ ဗျာန်ပန်သ်ဝံ ဒေဝတမ္မဲရော သုတ်သွတ်သ်ကဋ္ဌးကိုဟံ့မာန်တု ---၊ န ကာလဗွတ်လလအံင်ဝံ ဓိုန်ဂေတ်လန်သွာန်သုဂ်တ်အိုတ်ကိုလေဝ် ဟံ့ဆိုညာတ်ကေတ်ဂုဏ်ဖို ပြဋ္ဌာ(သွာန်)ဂံ့တု ---။”

ရံင်ကေတ်ပိုဒ်လိက်ဝံတု ဗွဲကိုပ်ကွာ ညးစကာလဝ်ဝေါဟာရမန် လေဝဲလေဝဲသေင်င် ‘သွာန်’ တု ညးဆက်စကာလဝ်ဝေါဟာရ ‘ပြဋ္ဌာ’ ပွန်ရ၊ ဒိုင်ဖေက်ညးမဗိုလိက်တအံ ဟံ့တီအဓိပ္ပါယ် ‘ပြဋ္ဌာ’ ဂံ့ ညးထပ်ကွေင်ထွးကိုလဝ် (‘သွာန်’) ပွန်ရ။ ဝေါဟာရ ‘ပြဋ္ဌာ’ ဒွဲဏအံင်ဂံ့ ပွဲက်ကျပ်ဇော်ဂရိုက်သံ ကေတ်အဓိပ္ပါယ် ‘သွာန်’ ရောင်မွဲဂံ့ ပြာကတ်တဒိုင်သမြပ်ရ။ ပွဲမုက်လိက်-၃၀၉ ဂံ့ပွန် ညးချူ လဝ်ကျိပ်လိက်သံဏအံင်ရ။

- “ခဏ်ကျပ်တြဲသွာန် မှာထေရ်သာရိပိုတ် ပြဒ္ဓညာပန်သ် (ပဉ္စာပန်သ်)”။

ဝေါဟာရ ‘ပြဒ္ဓညာ’ ဝံ ညးကေတ်အဓိပ္ပါယ်ပါဠိ ‘ပဉ္စာ’ ရောင်ဂံ့ ညးကွေင်ထွးကိုလဝ်ပွန်ရ။ ပွဲ မုက်လိက်-၆၆၁ ရောင်ပွန်-၁၄ ဂံ့ ညးချူလဝ် “ပြဋ္ဌာပုစ္ဆာ” ပွန်ရ၊ ဝေါဟာရ ‘ပြဋ္ဌာ’ ဒဒ်မဒ်အ ဓိပ္ပါယ် ‘ပုစ္ဆာ’ ဂံ့ ညးသွပြာကတ်လဝ်ရ။ အဲဆက်ပွဲတ်ထွးကိုညိပွန်ရ။ ပွဲမုက်လိက်-၃၁၀ ဂံ့ ကျပ် ဇော်ဂရိုက်သံ ချူလဝ်သံဏအံင်ပွန်ရ။

- “မှာထေရ်သာရိပိုတ် ကေတ်နင်ပိဏ္ဍပါတ်ကိုထပိုက် ဗွဲမပြဟ်စိုပ်ကျင်ပွန်ဂံ့ မဒ်အန္တရာယ်ကုထ ပိုဇောတ်ရ။ အဲကျပ်ဒးအာဝံမဒ်ဒိုင် ပွဲဂတမုက်ပါင်တြင်ဘာတု သွာန်မှာထေရ်သာရိပိုတ် ပြဒ္ဓ ညာပန်သ်ရ။ အဃောမသ်ဒိုင်ပြဒ္ဓညာဂံ့ ထပိုဇောတ်ဂံ့ ဝံအာစိုပ်ဒဒ်တုအရုန် မ္မဲဟာန်ကောံပ ငိုသမ္ဘိဒါပန်ရောင်” ရသံဝံကသပ်ကျပ်ကျိန်တု ကျပ်တြဲပြာပ်အာက္ခတန်ဒိုင် ပွဲဂတမုက်ပါင် တြင်ဘာတု ကာလမှာထေရ်မစိုပ်ကျင်ဂံ့ သွာန်တပြဒ္ဓညာပန်သ်ရ။ ဇာပ်ပ်ပြဒ္ဓညာကျပ်မ သွာန်ဂံ့ မှာထေရ်သာရိပိုတ်သ်ဏာရ။

